

Nr 153

Av herrar **Nilsson** i Tvärålund och **Pettersson** i Dahl, om skyddsbestämmelser för omogna lingon.

Vid ett flertal tillfällen har frågan om åtgärder till skydd mot plockning av omogna skogsbär, i synnerhet lingon, varit föremål för riksdagens prövning. Vid samtliga tillfällen har det rått enighet om det önskvärda i att förhindra ett för tidigt skördande av bären. Det synes vara svårigheterna att erhålla en praktisk utformning och tillämpning av den lagstiftning, som skulle reglera dessa förhållanden, vilka gjort att riksdagen hittills inte velat fatta något beslut i syfte att lösa denna fråga. Särskilt har påpekats att bären mognar på olika tider och att övervakningen av ett förbud är svår att genomföra. De två gånger riksdagen tagit ställning till regeringsförslag i denna fråga har kamrarna stannat vid skiljaktiga beslut. Av vad som förekommit tidigare i denna sak kan man dock dra den slutsatsen, att det under en längre tid varit angeläget att få detta problem löst.

Inom stora områden av vårt land finns rika förekomster av skogsbär, som inte förorsakar några som helst odlingskostnader. Det är betydande kvantiteter det är fråga om. Från Västerbotten levereras årligen omkring 1 500 ton, och från Hälsingland uppges kvantiteterna under goda år vara omkring 5 000 ton.

På landsbygden förekommer en betydande dold arbetslöshet, varför det inkomsttillskott lingonplockningen ger är synnerligen värdefullt. Genom att den besvärliga rensningen av lingonen under senare år övertagits av uppköparna och bärindustrin, har också allt fler kunnat ta till vara dessa extra inkomsttillfällen.

För närvarande produceras mera lingon och produkter därav än som finner avsättning på hemmamarknaden. Omkring en fjärdedel av produkterna torde ha exporterats de senaste åren. Detta är i och för sig ett värdefullt kapitaltillskott till landet. Men denna export ställer särskilt höga kvalitetskrav. Här är det av största vikt att något göres för att förhindra att omogna bär plockas och att kvaliteten förbättras. Möjligheterna att öka exporten synes under överskådlig framtid vara mycket goda. Särskilt intresse knyter man här till den amerikanska marknaden. Med en högre bärkvalité finns således utsikter att i än större omfattning och till bättre priser än tidigare ta till vara lingonskörden.

På grund av att bärens förädling numera i allt större utsträckning om-

besörjes av konserveringsindustrien har problemet fått en helt annan räckvidd än tidigare. Vid den industrimässiga förädlingen av lingon erfordras cirka 40 procent mindre råvara än vid hemmaförädling. Detta förhållande ställer ännu större krav på råvarans kvalitet. Omogna lingon och lingon, som legat och eftermognat efter plockningen, ger betydligt sämre färdig produkt än de mogna bären. Förädlingstekniken kan inte komma till rätta med råvarans dåliga kvalitet. En betydligt bättre kvalitet på t. ex. lingonsylt kunde utan någon kostnadsstegring erbjudas konsumenterna, om alla bär vore plockade i lämplig tid. Uppköparna av lingon vittnar samstämmigt om de rådande missförhållandena.

Att genom propaganda komma till rätta med dem har inte visat sig tillräckligt. Under 1940-talet verkade inom kristidsnämnderna s. k. bärkommittéer, vars uppgift var att propagera för rationell skörd av bär. Resultatet av denna verksamhet synes ha blivit minimalt att döma av de många lokala framställningar som samtidigt gjordes i syfte att samhället genom lagstiftning skulle reglera plockningstiden. På senare tid har uppköpare inom stora områden annonserat i ortspressen om vikten av god kvalitet på saluförda lingon och därvid särskilt understrukit att de inte får saluföras omogna eller eftermognade. I ortstidningarna har införts intervjuer och artiklar om rationell skörd av bär. Vissa kommuner har också uppmärksammat problemet och tagit lokala initiativ för att fastställa tidigast tillåtna plockningsdag. Aktioner har satts i gång gemensamt av bärplockare och bäruppköpare i samma syfte.

Dessa olika åtgärder har gett intressanta resultat. Dels har det visat sig, att det funnits ett stort intresse från bärplockarnas och uppköparnas sida för att få till stånd ordnade förhållanden. Där samlade åtgärder i stor omfattning satts in, har man också kunnat registrera stor respekt för fattade beslut och avsevärd förbättring av bärens kvalitet. Dels har man emellertid också funnit, att det i längden inte räcker med dylika vädjanden till berörda parter utan att det erfordras lagstadgade bestämmelser som vid överträdelse kan beivras. Man har också kunnat konstatera, att *kommunerna* är alltför små områden där likartade bestämmelser skall gälla. Vid olika föreskrifter kommunerna emellan har irritation uppstått i olika sammanhang och det torde därför vara nödvändigt att likformiga bestämmelser skall gälla för större sammanhängande områden.

Det framstår därför som lämpligt, att *länsstyrelserna* finge befogenhet att utfärda bestämmelser om tidigaste plockningsdag. Detta kunde ske i intimt samarbete med hushållningssällskapen, vilka genom sina fältmän kunde inhämta uppgifter om bärens mognadsgrad och med ledning härav ge anvisning om lämpligt datum. Här kunde hushållningssällskapens jordbrukskännedom komma väl till pass, eftersom skogsbärens mognad oftast står i visst förhållande till stråsädens mognad.

De skäl, som väglett riksdagen att inte tidigare fatta något beslut om en

lösning av detta problem, torde med tiden ha reducerats i storlek. Mycket talar för att riksdagen tidigare torde ha överskattat svårigheterna med en lagstiftning. I mycket kunde en lagstiftning på detta område likna den som redan finns på jaktvårdens område. Vad beträffar själva övervakningen av lagbestämmelser, har man en god hjälp redan däri, att de flesta bärplockare gärna ser att bären är mogna innan plockningen påbörjas och att de själva på grund därav är intresserade av bestämmelsernas efterlevnad.

En av orsakerna till att en lagstiftning tidigare inte kommit till stånd synes vara den olika mognadstiden för lingon. Bären mognar under olika tider i olika delar av landet och även olika beroende på växtplatsen, norr- eller söderlägen o. s. v. Lingon har emellertid en ganska lång mognadstid och dess kvalitet avtar inte nämnvärt, när de kan betraktas vara något övermogna, och de faller därvid heller inte ner på marken. Kunde man fastställa tidigaste plockningsdag länsvis, så torde svårigheterna med den olika mognadstiden kunna övervinnas och olägenheterna bli ringa i jämförelse med de fördelar en lagstiftning skulle ha.

På grund av att utredningar på detta område redan är gjorda, torde de utredningar och överväganden som kan vara påkallade inte behöva bli vare sig tidsödande eller vidlyftiga.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen måtte till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och förslag, om möjligt till innevarande års riksdag, till skyddsbestämmelser för omogna lingon.

Stockholm den 24 januari 1958

Jan-Ivan Nilsson

i Tvärälund

Anders Pettersson

Dahl
